

Muurhuizen 102: Het Oud-Katholieke Seminarie

Het Seminarie

Naast de Stad van Cahen, waar thans Stadsherstel Midden-Nederland is gevestigd, was eeuwenlang het Oud-Katholieke Seminarie gevestigd, de Kweekschool voor de ambtsdragers (clerus) van de Oud-Bisschoppelijke Clerezy, zoals die kerkgroepering destijds werd genoemd.

De geschiedenis van deze plek gaat ver terug. Al in 1696 werd hier een schuilkerk opgericht. Toen in de 16^e eeuw na de Reformatie het katholieke geloof niet meer in het openbaar mocht worden uitgeoefend, verrezen overal in het land zogenoemde schuilerkerken: kerken die niet als zodanig herkenbaar waren en daarom vaak ondergebracht werden in huizen of schuren.

In 1725 werd het stuk grond rond de schuilkerk aan de Muurhuizen en de Kerkstraat aangekocht voor de bouw van een complex voor het Oud-Katholieke Seminarie. De eerste gebouwen waren het Heren- en het Jongenshuis. De oorspronkelijke schuilkerk ging dienen als kapel van het seminarie. In de loop der jaren werden meer gebouwen aan het complex toegevoegd. Er was daar een klein-seminarie, verbonden met de stede-

lijke Latijnse school en een groot-seminarie voor de opleiding van priesterstudenten. Deze opleiding heeft meer dan 200 jaar op deze plek gefunctioneerd.

Toen in 1957 het Oud-Katholieke seminarie wegtrok uit de binnenstad, kwam het hele complex leeg te staan. In de jaren '60 van de 20^e eeuw nam de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek enkele panden in gebruik. De ROB kampte al enige tijd met ruimteproblemen, dus de leegstaande seminariegebouwen zouden in elk geval een tijdelijke oplossing bieden. Aan definitieve huisvesting aan de Muurhuizen werd nog niet gedacht. De ROB wilde uiteindelijk de seminariegebouwen behouden en op die manier voor verder verval behoeden. Financieel kregen zij dit echter nog niet rond. Het complex werd

steeds bouwvalliger, dus de ROB zag zich begin jaren '70 genoodzaakt een andere locatie te betrekken. Inmiddels werden er plannen gemaakt voor de verbouwing van de seminariegebouwen en nieuwbouw rond deze plek om zodoende de ROB alsnog aan de Muurhuizen te kunnen huisvesten. De opdracht hiervoor werd gegeven aan de architect Abel Cahen. De gebouwen aan de Muurhuizen bleven ondertussen onbeheerd achter. Van 1982 tot 1985 werden de gebouwen dan ook gekraakt, waardoor deze steeds meer een verwaarloosd aanzien kregen.

Na veel weerstand, discussie, protest en onzekerheid slaagde de ROB er uiteindelijk in om de Stad van Cahen te realiseren. In het ontwerp van Cahen bleven de overgebleven gebouwen van het oude seminarie gelukkig behouden. De bibliotheek van de ROB, thans onderdeel van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) was in de kapel gehuisvest.

In 2013 wordt het hele complex – herenhuis, jongenshuis en kapel – veranderd in een woonzorgcentrum 'Zorgresidence Het Seminarie' met 22 appartementen: 12 één-kamer appartementen en 10 twee-kamer appartementen. Het voormalige Jongenshuis (aan de Muurhuizen) en het Herenhuis worden hiertoe verbouwd. De kapel biedt plaats aan enkele overkoepelende functies, zoals het restaurant, de keuken, de bar en twee woonkamers. Een bijbehorende woning aan de Appelmarkt wordt vervangen door 6 startersappartementen. Holland Zorggroep verleent de zorg. In de kapel kunnen jong en oud elkaar ontmoeten tijdens de maaltijden, cursussen, enz. Het Seminarie vormt straks een onderdeel van de Stad van Cahen. Dit blijkt o.a. uit het gebruik van een gemeenschappelijke ingang. Meerdere ruimtes zullen in overleg worden ingezet. Enkele daarvan worden in gebruik genomen door MBO Amersfoort. Jongeren worden betrokken bij diverse activiteiten in de vorm van werkend leren. Het streven is de Stad van Cahen daadwerkelijk een stad binnen de stad te laten zijn, zoals de

architect Cahen voorstond. Een plek waar mensen wonen, leren en werken en volop in het leven staan.

Op de presentatie van OOK architecten (bestand OOK287.Openmonumentendag2012.pdf), getoond tijdens de Open Monumentendagen 1012 – is de geschiedenis van de panden, vroeger, nu en straks, in een aantal foto's te zien.

De Oud-Katholieke kerk

In 1723 vond er in Nederland een officiële scheuring plaats binnen de Rooms-Katholieke kerk. In dat jaar werd zonder medewerking van Rome de priester Cornelis Steenoven tot aartsbisschop van Utrecht gewijd. *[Steenoven was van 1693 tot 1719 pastoor geweest in Amersfoort. Hij had het voormalige St. Nicolaas Weeshuis aan 't Zand tot schuilkerk laten verbouwen. Ook was hij in het bezit van de resten van het Mirakelbeeldje en hield dit toen hij formeel Oud-Katholiek werd. Zodoende is dit Mariabeeldje in de OKK kerk aan 't Zand terechtgekomen, waar het zich nu nog bevindt].*

Naast verschillen in opvatting omtrent de leer, was het de vraag wie binnen de kerk de feitelijke leiding had: de bisschop met zijn geestelijkheid, of de paus met de curie. Diegenen die zich aan de 'oude bisschoppelijke ordening' wilden houden, werden in

1723 door de paus in de ban gedaan en noemden zich later Oud-Katholiek. Met deze naam 'oud' gaven ze te kennen, dat ze zich vereenzelvigden met de ideeën van de kerk uit de eerste eeuwen.

Na 1870 werd gaandeweg het onderscheid tussen Rome en de Oud-Katholieken nog groter, doordat ze de onfeilbaarheid van de paus niet erkenden; voor hen is de paus slechts bisschop van Rome. Sinds 1909 wordt de Nederlandse taal bij de eucharistieviering gebruikt. En in 1928 werd voor de pastores de celibaatsplicht opgeheven.

Thans zijn er in Nederland 30 parochies van Oud-Katholieken met ca. 8000 gelovigen.

De OKK had in Amersfoort twee kerkgebouwen: één op 't Zand: de

parochie van H. Georgius (Joris op 't Zand) en één in het Oud-Katholiek Seminarie, de Willibrord en Bonifaciusparochie. De eerste bestaat nog steeds.